

Retningslinjer for fos § 16

Første ledd

Forhåndsdefinerte koblingsbilder

Systemansvarlig vil normalt benytte koblingsbilder som gjennom lang tids bruk er kjent for konsesjonærene (forhåndsdefinerte koblingsbilder). Koblingsbildene ved intakt nett vil variere noe avhengig av tid på året og den aktuelle produksjons- og lastfordelingen. Koblingsbilder som normalt benyttes skal i henhold til NVEs veiledningsmateriell for kraftsystemutredninger beskrives i kraftsystemutredninger for regional- og transmisjonsnettet.

Idriftsettelse av nye anlegg (stasjon/ledning) og tilknytning av nytt forbruk og ny produksjon kan medføre behov for endring av koblingsbilder. I slike tilfeller vil systemansvarlig etablere nye koblingsbilder i samarbeid med berørte konsesjonærer.

Driftsbetingede bryterstillinger

Systemansvarlig vil fatte vedtak om driftsbetingede bryterstillinger i følgende tilfeller:

- Ved gjennomføring av planlagte og ikke planlagte driftsstanser iht. fos § 17 annet og tredje ledd.
- Ved søking etter feil i kraftsystemet.
- Når driftsmessige overføringsgrenser fastsatt etter § 7 annet ledd kan bli overskredet.
- Når spenningsgrenser kan bli overskredet
- Når radielle drifter gir en bedre utnyttelse av kraftsystemet enn masket drift. Dette kan typisk gjelde i områder med produksjonsoverskudd. I noen tilfeller vil det være mulig å overføre mer kraft ut av et område ved å drifte nettet radielt fremfor masket.

Ved planlagte driftsstanser vil det bli vedtatt bryterstillinger som frakobler anleggsdel med driftsstans, samtidig vil det kunne bli fattet vedtak om nye delingspunkt som sikrer en rasjonell effektflyt og tilfredsstillende forsyningssikkerhet under den vedtatte driftsstansen. Ofte vil det være mange driftsstanser som pågår samtidig. Konsesjonærer som er berørt av planlagte driftsstanser informeres iht. kriterier beskrevet i retningslinjer til fos § 17.

Fastsettelse av koblingsbilde kan innebære vedtak om bryterstillinger som gir oppdeling i radialdrifter, deling av samleskinner eller koblinger slik at definerte lednings- eller transformatorutfall automatisk også frakobler produksjon eller forbruk.

Vedtaket om endret bryterstilling er et systemkritisk vedtak som normalt vil bli fattet muntlig overfor berørt konsesjonær.

Systemansvarlig vil legge vekt på følgende forhold når det fastsettes nye koblingsbilder (driftskoblinger):

- Tidligere vedtatte driftsstanser.
- Tilgjengelighet og mengde for aktuelle reguleringsressurser.
- KILE-eksponering for anleggskonsesjonærer.
- Sannsynlighet for feilhendelser, herunder vurdering av værvarsel.
- Overføringskapasiteten i overføringsnettet og tilhørende snittbegrensninger skal overholdes.
- Stabile og tilfredsstillende spenninger
- Overføringstap.
- Fare for tapt kraftproduksjon.

Systemansvarlig skal opptre samfunnsmessig rasjonelt og veie ulike hensyn opp mot hverandre. I denne sammenheng vil sannsynlighet for feil være en viktig faktor. Når det meldes dårlig vær kan systemansvarlig vedta koblingsbilder som reduserer sannsynligheten for avbrudd. Når det er stabile

og gode værforhold og sannsynligheten for feil er lav, kan systemansvarlig velge koblingsbilder som i større grad hensyntar høy overføringskapasitet.

Systemregulering er det mest brukte virkemiddelet systemansvarlig har for å avhjelpe flaskehalsar som ikke håndteres ved kapasitetsfastsettelsen mellom budområder. Når det er samfunnsmessig rasjonelt vil systemansvarlig kunne fatte vedtak om et koblingsbilde som innebærer radielle (N-0) drifter. Dette kan være tilfellet dersom reguleringsressurser ikke er tilgjengelig eller om tilgangen er svært begrenset. Med stor knapphet på reguleringsressurser og lav risiko for utfall av forbruk vil det kunne være samfunnsmessig rasjonelt å etablere koblingsbilder som gir N-0 drift. Dersom nettkonsesjonær ikke ønsker N-0 drift, men et koblingsbilde som kan gi overlast på konsesjonærens egne enkeltkomponenter etter utfall, vil systemansvarlig kunne fastsette slikt koblingsbilde forutsatt at det er inngått avtale i henhold til fos § 7 annet ledd.

I enkelte tilfeller benyttes driftsbetingende bryterstillinger som omtales som "gaffelkobling". En "gaffelkobling" kan benyttes i stasjoner med doble samleskinner og innebærer at et avgrenset område med tilhørende forbruk og/eller produksjon vil bli frakoblet det øvrige nettet dersom det oppstår en feil i kraftsystemet. En "gaffelkobling" etableres for å redusere konsekvensen av en feilhendelse og benyttes i tilfeller hvor det ikke er rasjonelt å etablere systemvern eller systemregulering.

Systemansvarlig vil normalt ha en tett dialog med berørte nettkonsesjonærer før endringer i koblingsbildet vedtas. Konsesjonærer må i særlig grad informere systemansvarlig om forhold i eget nett som vil være av betydning for valg av koblingsbilde. Dette gjelder blant annet:

- Om anleggsdelers kortslutningsytelse vil kunne bli overskredet.
- Om spenningsgrenser vil kunne bli overskredet
- Om spoleytelsen i spolejordet nett er ivaretatt.
- Om endringer medfører omfordeling av KILE-eksponering.

Det vil kunne oppstå uforutsette endringer i lastflyt som følge av feil eller uforutsette endringer i last og produksjonsforhold som innebærer behov for umiddelbar endring i koblingsbildet. I slike tilfeller vil det være begrenset med tid til dialog med berørte konsesjonærer. Dersom en hendelse innebærer kortvarig overlast på komponenter må tiltak i form av endret bryterstilling normalt iverksettes innen 15 minutter (30 minutter ved overlast på transformatorer). Vedtak etter § 16 er iht. til § 28 definert som systemkritiske dersom det er mindre enn tre måneder fra tidspunktet saksbehandlingen tidligst kan påbegynnes til vedtaket må iverksettes. Slike vedtak vil normalt bli fattet muntlig på telefon fra systemansvarliges driftssentraler og vil kunne være svært tidskritiske med hensyn til forsyningsikkerhet i kraftsystemet.

Konsesjonærer som ønsker endringer i koblingsbildet kan ta dette opp med systemansvarlig for vurdering. Endringer i koblingsbilder kan ikke gjennomføres uten etter vedtak fra systemansvarlig, ref. § 16 annet ledd.

Annet ledd

Systemansvarlig vurderer at andre konsesjonærer blir berørt av en kobling dersom:

- Overføringen inngår i masket nett med driftsmessige overføringsgrenser fastsatt iht. til fos § 7 annet ledd.
- Utvekslingen mellom konsesjonærer endres mer enn 25 MW, eller annen grense avtalt med systemansvarlig.
- Koblinger medfører økt KILE-eksponering for andre konsesjonærer.

Planlagte koblinger iht. kriteriene ovenfor og som ikke inngår i koblinger relatert til en vedtatt driftsstans, skal meldes til systemansvarlig så snart behovet oppstår.

Koblinger ifm. driftsstans

Vedtak om driftsstans etter § 17 er ikke et samtidig vedtak om tilhørende koblinger etter § 16 annet ledd. Konesjonær må ha fått vedtak iht. § 16 annet ledd før koblinger relatert til vedtatte driftsstanser kan gjennomføres. Konesjonær må kontakte systemansvarlig for å få vedtatt koblingen så tett opp mot gjennomføringen som praktisk mulig, normalt skjer dette i driftstimen.

Informering av berørte konesjonærer

Ved kobling ifm. driftsstans:

Systemansvarlig anser at berørte konesjonærer er informert ved at konesjonærene får kopi av vedtak om driftsstans. Berørte konesjonærer vil også få kopi av vedtak dersom en driftsstans omprioriteres.

Ved øvrige koblinger:

Ved øvrige koblinger vil systemansvarlig normalt være i dialog med konesjonærer som blir direkte berørt via telefon eller epost. Systemansvarlig vil ikke fortløpende informere alle berørte konesjonærer i forbindelse med feilsøking.